Мемлекеттік грант беру туралы
2024 жылғы «24»сәуірдегі №30
Шарттың № 7қосымшасы

Әлеуметтік жобаны іске асыру нәтижелері бойынша
Қорытынды есеп

1. Үкіметтік емес ұйымның толық атауы:«7 жұрт» қоғамдық бірлестігі
2. Үкіметтік емес ұйым басшысының тегі, аты, әкесінің аты (болған жағдайда): Жұлдыз Мұратхан Закарияқызы
3. Заңды мекен жайы, байланыс телефоны: Маңғыстау облысы, Жаңаөзен қаласы, Есенберлин көшесі, 15
4. Грантты іске асыру шеңберіндегі әлеуметтік жобаның, әлеуметтік бағдарламаның атауы (бағыты): Аймақтағы жасөспірімдер арасындағы құқық бұзушылықты алдын алу
5. Әлеуметтік жобаны және/немесе әлеуметтік бағдарламаны іске асыру кезеңінің басталу және аяқталу күні: 2024 жылдың «01» тамызы мен 2024 жылдың «29» қарашасы аралығы
6. Грантты іске асыруға бөлінген қаражаттың жалпы сомасы: 9 000 000 (Тоғыз миллион) теңге

1. Әлеуметтік жоба шеңберіндегі іс-шараларды сипаттаңыз

1-міндет. Жалпыадамзаттық құндылықтарды қалыптастыруға бағытталған зияткерлік, қоғамдық-мәдени, спорттық іс-шараларды, жасөспірімдердің сұранысына қарай әртүрлі форматтағы ағартушылық жұмысты ұйымдастыру

1-іс-шара. Маңғыстау облысы мемлекеттік жалпы білім беру ұйымдарының 10-11 сынып оқушылары арасында "IQ" зияткерлік ойынын ұйымдастыру.

Ойынға облыстағы 10 жалпы орта білім беру ұйымының 10–11 сынып оқушылары қатысты. Білім сарапқа салынатын сында оқушылар тапқырлығы мен шапшаңдығы арқылы сұрақтарға жауап берді. Бір команда қалыс қалса, енді бір топ ұтқырлығымен оза шапты. Нәтижесінде 3-орынды Мұнайлы аудандық "Grant High School-lyceum" мектебі иеленді. Жүлделі 2-орынды №20 Мұхтар Әуезов атындағы жалпы білім беретін мектептің оқушыларынан құралған "Әуезов жұлдыздары" командасы алды. Ал 1-орынды Фариза Оңғарсынова атындағы №29 мектеп-гимназиясының «Бәйтерек» тобы еншіледі. Шара барысында "Каспий дарыны" дарынды балалар мен талантты жастарды анықтау және қолдау орталығы директорының орынбасары Назира Телбаева қатысушыларды марапаттап, білім бәйгесінде тартысты ойын өрнегін көрсеткен ойыншыларға алғысын айтты. Әлеуметтік желіге 3 материал, 2 видео жарияланды. Шараға жалпы 10 команда, 50 қатысушы қамтылды.

2-іс-шара. Маңғыстау облысы мемлекеттік жалпы білім беру ұйымдарының 5-11 сынып оқушылары арасында «Спортқа бізбен бірге» спорттық ойындарын өткізу.

Жалпы ұйымдастырылған 8 спорттық сайыстарға 3320-дан аса адам қатысты.

21 караша күні салауатты өмір салтын насихаттап, ұлттық құндылықтарды дәріптеу мақсатында оқушылар арасында төменде көрсетілген спорт түрлері бойынша спорттық ойындар жарысы өтті.

Асық ату. Шараға 5 сынып оқушылары қатысты. Жарыс жекелей түрде олимпиадалық жүйеде өтті. Әр ойыншыға 5 минут уақыт берілді, яғни осы уақыт аралығында ойыншы 8 асықты алаңнан шығарып үлгеруі керек. Асық атып, ұпайын еселеген Ислам Жумадилла үздік атанып, 1-орынды иеленді. Ал Әмір Данабай 2-орынды қанжығаға байлады. Жүлделі 3-орын Амир Мыңбайға бұйырды.

Ләңгі тебу. 8-9-сынып оқушылары ләңгі тебуден жарысты. Ойын шарты бойынша қатысушы ләңгіні аяғымен көтеріп, оны жерге түсірмей тебу қажет. Ләңгі жерге түсіп кеткен жағдайды, кезек келесі ойыншыға беріледі. Ең көп ләңгіні көтерген ойыншы жеңімпаз болады. Нәтижесінде Нурдаулет Рахметов ұпай санымен алға шығып, 1-орынды иеленді. Ал 2-орынға Қоныс Ақмұрат ие болды. 3-орынды Бекзат Өмірбек қанжығаға байлады.

Шахмат. Жарыска 5-11-сынып оқушылары қатысты. Соның ішінде 6-сынып оқушылары шахмат ойынына қатысты. Жарыс қорытындысы бойынша Рамазан Амангелді 1-орын алды. 2-орынға Әділ Бекболат ие болды. Ал 3-орынды Алтыбай Мухтади иеленді.

Тоғызқұмалақ. Жарысқа 5 - 11-сынып оқушылары қатысты. Соның ішінде 5-сыныптың қыздары тоғызқұмалақ ойнап, сынға түсті. Ұлттық ойындарды дәріптеу мақсатында өткен жарыста Жібек Ерсайын 1-орынға ие болды. 2-орын Азиза Тулепке бұйырды. Ал Жасмин Амирова жүлделі 3-орынды иеленді.

Қол күресі. 8-9-сынып оқушылары қол күресінен күш сынасты. Шараның мақсаты - салауатты өмір салтын насихаттау, ұлттық ойынды дәріптеу. Қол күресінен Тахир Жұмажан 1-орынды иеленді. 2-орынды Али Сағындық алса, 3-орынға Даулет Сакенов ие болды.

Үстел теннисі. Шараға 7-сынып оқушылары қатысты. Үстел теннисінен сынға түскендер арасынан Ясмина Ұзақбай 1-орынды қанжығаға байлады. 2-орынды Мәди Наби Мәди алды, ал 3-орынға Абилмансур Жолболды ие болды.

Волейбол. Жарысқа 5 - 11-сынып оқушылары қатысты. Олар асық ату, тоғызқұмалақ, ләңгі тебу, үстел теннисі, шағын футбол, волейбол және т.б спорт түрінен сынға түсті. Соның ішінде 10 - 11-сынып оқушылары арасында өткен волейболдан жарыс олимпиадалық жүйе бойынша өткізілді. Нәтижесінде М. Әуезов атындағы №20 жалпы білім беретін орта мектебі 1-орынға ие болды. Ал "И. Жанболатова атындағы №15 мектеп-гимназиясы 2-орынды иеленді. 3-орынды №9 жалпы білім беретін орта мектебі қанжығаға байлады.

Шағын футбол. Оған 10-11-сынып оқушылары қатысты. Ойын барысында қатысушылар өзара тартысты ойын көрсетіп, шеберліктерін танытты. Әр команда жеңіс үшін барын салып, ойынның соңына дейін жоғары деңгейде өнер көрсетті. Жарыс қорытындысы бойынша: Жүлделі 1-орынды Ақтау қаласындағы №14 мектеп иеленсе, 2 орынды №21 мектеп иеленді, ал жүлделі 3 орынды №13 мектеп қанжығаға байлады.

3-іс-шара. Маңғыстау облысы мемлекеттік жалпы білім беру ұйымдарының оқушылары арасында пікірсайыс лигасын ұйымдастыру

5 караша күні Окушылар сарайында 9 – 11 сынып оқушылары арасында пікірсайыс турнирі өтті. Оқушылар екі айналым бойынша бақ сынады. Алғашқы айналымда қатысушылар іріктелсе, екінші айналым негізгі ойындарға бағытталды. Үздік командалар ширек финал, жартылай финал және финалда сынға түсті. Әділқазылар алқасының шешімімен 1-орынды Мұнайлы ауданынан "МИКС" фракциясы алды. 2-орынға Ақтау қаласынының "Renaissance үшін" фракциясы ие болды. Ал 3-орын Мұнайлы ауданынан келген "Жалын of light" фракциясына бұйырды. Сонымен қатар "Үздік спикер" номинациясына Асел Ауғанбай лайықты деп танылды. Жеңімпаз атанған командалар

мен үздік спикерлер дипломдар және сыйлықтармен марапатталды. Әлеуметтік желіге 2 материал, 1 видео жарияланды. 5 аудан және 2 қаладан жалпы 84 адам қамтылды.

4-іс-шара. Мектепшілік 5-6 сынып оқушылары арасында хордан жарыс.
Шара а.ж. 21 қарашасы күні Т. Әшімбаев атындағы 11 лицейінде өтті. Барлығы 12 мектептен 400 оқушы байқауға түсті, көрермен ретінде 200 оқушы қамтылды.

2-міндет. Жасөспірімнің және ата-ананың әлеуметтік жауапкершілігін арттыруға бағытталған кешенді ақпараттық жұмыстарды көрсету және насихаттау
1-іс-шара. Жасөспірімдер арасындағы әлеуметтік жағымсыз құбылыстар (суицид, қаржылай алаяқтық, нашақорлық пен есірткіге тәуелділік, буллинг және кибербуллинг, зорлық-зомбылық) жөнінде ақпараттындыруға бағытталған кешенді ақпараттық жұмысты (видео-фото, типографиялық материалдар дайындау) және жалпыхалықтық науқанды ұйымдастыру.
Жоба аясында 3 постер 2 тілде әлеуметтік желіге жарияланды. Тақырыптары: «Шешім әрқашан бар!» (суицид), «Ата-ана баланың "Есірткі жасырушы" болып істейтінін қалай біле алады?» (нашақорлық пен есірткіге тәуелділік), «Қылмыс жазасыз қалмайды!» (буллинг және кибербуллинг, зорлық-зомбылық). 10 мектепке 100 данадан 1000 дана парақ мектеп оқушыларына таратылды.
Сонымен қатар, тақырыпқа сай 5 видеоматериал дайындалып, әлеуметтік желілерде шығарылды.
https://www.instagram.com/p/DDXkEdLCLyL/
https://www.instagram.com/reel/DDX3xsqimmb/?igsh=cjR0eGdlbWxleTYx
https://www.instagram.com/reel/DDX31DFisQZ/?igsh=OWl2MTc1M3lpaHE3
https://www.instagram.com/reel/DDXzD94iUd8/?igsh=MnZlbHM4NzBneTlo
https://www.instagram.com/reel/DDXkkUaiACF/?igsh=cWphcmt6cnJqb2U3

2-іс-шара. Аймақтағы ата-аналардың әлеуметтік жауапкершілігін арттыру мақсатында оқушылар арасында сауалнама жүргізу, талдау нәтижесінде ата аналармен ақпараттық түсіндірме шараларын ұйымдастыру
Маңғыстау облысы бойынша сауалнамаға қатысқан оқушы саны – 4022. Қатысқан оқушылар: 7, 8, 9, 10 сынып оқушылары. Тақырыбы: Маңғыстау облысы бойынша құқықбұзушылықтың алдын алу. Сауалнама нәтижесі бойынша талдау жасалынды.
Сонымен қатар, Ақтау қаласында 27 қараша күні өңірдегі ата-аналардың әлеуметтік жауапкершілігін арттыру мақсатында 50 ата-анамен кездесу өткізілді.

3-міндет. Аймақтағы белгілі спортшыларды, қоғамдық пікір көшбасшыларын, зиянды әдеттен арылған «кейіпкерлерді», қоғамдық ұйымдарды тарта отырып кездесулер, профилактикалық рейдтер ұйымдастыру
1-іс-шара. Маңғыстау облысындағы қоғамдық ұйымдар мен қоғам белсенділерін тарта отырып, профилактикалық рейд ұйымдастырылады
Оқушылар арасындағы құқықбұзушылықтың алдын алу бойынша оқушыларға өткізілген профилактикалық түсіндірме жұмыстарының кестесі жасақталды. Кестеге сәйкес, №14 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, №23 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, Қартбай

Бекжанов атындағы №10 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, С.Қондыбай атындағы №22 мектеп гимназия – 100 бала, №9 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, Исатай Сүйеубаев атындағы №8 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, №6 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, №16 Саламат Мұқашев атындағы жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, №20 Мұхтар Әуезов атындағы жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, Төлеген Айтбергенұлы №19 мектеп гимназия – 100 бала. Жалпы саны 1000 оқушыға профилактикалық рейд ұйымдастырылды.

2-іс-шара. Аймақтағы белгілі спортшыларды, қоғамдық пікір көшбасшыларын, зиянды әдеттен арылған «кейіпкерлерді» тарта отырып, 5-11 сынып оқушыларына арналған кемінде 3 мотивациялық кездесу ұйымдастырылады
20 қараша күні М.Әуезов атындағы №20 жалпы орта білім беретін мектебінде 1 ші мотивациялық кездесу өтті. Кездесу Маңғыстау облыстық білім басқармасының тапсырысы аясында Азаматтық бастамаларды қолдау орталығының қолдауымен «7 Zhurt» қоғамдық бірлестігінің ұйымдастыруымен өткізілді. Негізгі мақсат - жастардың өмірге деген қызығушылығын арттыру, бүгіні мен ертеңіне деген көзқарасын дамыту, рухани кемелдікке, өнер мен білімге баулу. Мотивациялық кездесуге өңірге белгілі әнші, актриса Асылтас Аяп және Халықаралық дәрежедегі дзюдо төрешісі, "Жас батыр" спорт мектебінің басшысы Жомарт Қобланов келді. Оқушылармен пікір алмасып, ой бөлісті. Нақтыласақ, зиянды әдеттерден аулақ болуға шақырып, жетістікке жету жолында еңбек етудің маңызын түсіндірді. Сонымен қатар мақсат қою, үздіксіз даму, қоғаммен байланысты арттырып, білім биігіне шығу, қоршаған ортаға жанашырлық танытудың өмірде маңызды екенін тілге тиек етті. Шара барысында оқушылар сұрағын қойды, қызықты сұрақ иесіне сыйлықтар табысталды. Кездесу Асылтас Аяптың әсем әнімен аяқталды. Шараға 80-нен астам адам қатысты.
20 қараша күні №29 Ф.Оңғарсынова атындағы мектепте 2 ші мотивациялық кездесу өтті. Кездесу Маңғыстау облыстық білім басқармасының тапсырысы аясында Азаматтық бастамаларды қолдау орталығының қолдауымен «7 Zhurt» қоғамдық бірлестігінің ұйымдастыруымен өткізілді. Мотивациялық кездесуге өңірге белгілі әнші, актриса Асылтас Аяп және Халықаралық дәрежедегі дзюдо төрешісі, "Жас батыр" спорт мектебінің басшысы Жомарт Қобланов келді. Оқушылармен пікір алмасып, ой бөлісті. Нақтыласақ, зиянды әдеттерден аулақ болуға шақырып, жетістікке жету жолында еңбек етудің маңызын түсіндірді. Сонымен қатар мақсат қою, үздіксіз даму, қоғаммен байланысты арттырып, білім биігіне шығу, қоршаған ортаға жанашырлық танытудың өмірде маңызды екенін тілге тиек етті. Шараға 80-нен астам адам қамтылды.
27 қараша күні хан шахар салтанат сарайында 3 ші мотивациялық кездесу өтті. Республикалық спикер, Педогог-психолог, тренер - Ержан Мырзабаев. Тренинг тақырыбы - Отбасы құндылығы, бақытты отбасының үлгісі, сау қарым-қатынас, саналы отбасы құру және ата-ана мен бала қарым-қатынасы. Кездесу өңірдегі ата-ананың әлеуметтік жауапкершілігін арттыру мақсатында ұйымдастырылды. Шараға барлығы 150 ден астам студент қатысты. Әлеуметтік желіге 4 материал, 2 видео жарияланды. Кері байланыс сауалнамасын толтырған қатысушылар саны – 50.

Кестені толтырыңыз және алынған нәтижелерді жоспарланған нәтижелермен салыстырыңыз:

Жобаның мақсаты:	*Құқық бұзушылық* жасауға итермелейтін себептер мен жағдайларды анықтау, белгілі спортшыларды, қоғамдық пікір көшбасшыларын, зиянды әдеттен арылған «кейіпкерлерді» тарта отырып шаралар өткізу, кәмелетке толмаған балалардың ата-аналарымен қарым-қатынас орнату, жасөспірімдердің өмірі мен денсаулығын сақтау. Аймақтағы жалпы білім беру ұйымдарындағы 5-11 сынып оқушыларының 5%-ын құқық бұзушылықтың алдын алу

	бағытындағы жұмысқа тарту
Жобаны іске асырудан қол жеткізілген нәтиже:	Маңғыстау облысындағы мемлекеттік жалпы білім беру ұйымдарының 5-11 сынып оқушыларына арналған 1 зияткерлік, 1 қоғамдық, 8 спорттық іс-шара, 1 пікірсайыс лигасы ұйымдастырылды. Қатысушы оқушылар саны – 3800 ден астам. Аймақтағы белгілі спортшыларды, қоғамдық пікір көшбасшыларын, зиянды әдеттен арылған «кейіпкерлерді» тарта отырып, 5-11 сынып аралығындағы оқушыларына арналған кемінде 3 мотивациялық кездесу өтті. Жиынға жобаның инновациясы ретінде 1 республикалық танымал спикер, 2 аймақтық спикер шақырылды. Қатысушы жастар саны – 150. Жасөспірімдер арасындағы әлеуметтік жағымсыз құбылыстардың алдын алу мақсатында (Facebook, Instagram, whats app, telegram, tik-tok) әлеуметтік желілерде ұзақтығы кемінде 1 минуттан аспайтын 5 видеоролик және ақпараттық афиша дайындалып, шығарылды. Әлеуметтік желі арқылы мектеп оқушылары арасында әлімжеттік пен бопсалаудың алдын алу, құқықбұзушылықты болдырмау бойынша жасырын сауалнама жүргізілді. Сауалнама толтырушылар саны – 500. Маңғыстау облысындағы қоғамдық ұйымдар мен қоғам белсенділерін тарта отырып, 10 профилактикалық рейд жүргізіледі. Аймақтағы ата-аналардың әлеуметтік жауапкершілігін арттыру мақсатында ақпараттық түсіндірме шараларын ұйымдастыру

Міндет	**Міндет шеңберіндегі іс-шаралар**	**Өткізілу күні**	**Өткізілу орны**	**Қатысушылардың саны**	**(Іс-шараларға) қол жеткізілген қысқа мерзімді нәтижелер**	**Сандық және сапалық көрсеткіштер**	**Индикаторлар**		**Ұзақ мерзімді келешектегі нәтижелері/әсері (міндеттерге)**
							жоспар	**факт**	
Жалпыадамзаттық құндылықтарды қалыптастыруға бағытталған зияткерлік, қоғамдық-мәдени, спорттық іс-	Маңғыстау облысы мемлекеттік жалпы білім беру ұйымдарының 10-11 сынып оқушылары арасында "IQ" зияткерлік ойыны ұйымдастырылады	21 қазан 2024 жыл	Хан шахар салтанат сарайы	50	- Ойынға облыстағы 10 жалпы орта білім беру ұйымының 10 – 11 сынып оқушылары қатысты; - Әлеуметтік желіге 6 материал, 2 видео жарияланды; - 3 жеңімпаз марапатталып, естелік сыйлықтарға ие	«IQ» зияткерлік ойынына қатысатын команда саны Қатысушы оқушылар саны Қатысушылар тізімі *(ЖАО – мен келісілген)* Әлеуметтік желіге жарияланған материалдар саны (афиша-1, жеңімпаз	10 команда 50 1 6	10 команда 50 1 6	Білім сарапқа салынатын сында оқушылар тапқырлығы мен шапшаңдығы арқылы сұрақтарға жауап берді. Бір команда қалыс қалса, енді бір топ ұтқырлығымен оза шапты. Нәтижесінде 3-орынды Мұнайлы аудандық "Grant High School-lyceum" мектебінің фономендері

шараларды, жасөспірімдердің сұранысына қарай әртүрлі форматтағы ағартушылық жұмысты ұйымдастыру					болды.	командадан сұқбат – 1, пост - 2, сайтқа мақала - 2) Фотосуреттер саны Видео Бағдарлама *(ЖАО – мен келісілген)* Ойын ережесі *(ЖАО – мен келісілген)* Хаттама Пікір Сыйлықтарды беру-қабылдау актісі	 5 1 1 1 1 5 1	 5 1 1 1 1 5 1	иеленді. Жүлделі 2-орынды №20 Мұхтар Әуезов атындағы жалпы білім беретін мектептің оқушыларынан құралған "Әуезов жұлдыздары" командасы алды. Ал 1-орынды Фариза Оңғарсынова атындағы №29 мектеп-гимназиясының «Бәйтерек» тобы еншіледі.
	Маңғыстау облысы мемлекеттік жалпы білім беру ұйымдарының 5-11 сынып оқушылары арасында «Спортқа	Қараша айы бойы 2024 жыл	15 ш/а, IT мектеп лицейі	3320	- Спорттың 8 түрінен оқушылар арасында жарыс өткізілді. - **Асық ату.** Шараға 5 сынып оқушылары қатысты. Жарыс жекелей түрде олимпиадалық	Спорттық ойындар саны Қатысушы оқушылар саны Төрешілер есебі Қатысушылар тізімі	8 3320 1 1(әр іс-шара бойынш	8 3320 1 8	Асық атып, ұпайын еселеген Ислам Жумадилла үздік атанып, 1-орынды иеленді. Ал Әмір Данабай 2-орынды қанжығаға байлады. Жүлделі 3-орын Амир Мыңбайға бұйырды.

	бізбен бірге» спорттық ойындары өткізіледі				жүйеде өтті. - **Ләңгі тебу.** 8-9-сынып оқушылары ләңгі тебуден жарысты. - **Шахмат.** Жарысқа 5-11-сынып оқушылары қатысты. Соның ішінде 6-сынып оқушылары шахмат ойынына қатысты. - **Тоғызқұмалақ.** Жарысқа 5 - 11-сынып оқушылары қатысты. Соның ішінде 5-сыныптың қыздары тоғызқұмалақ ойнап, сынға түсті. - **Қол күресі.** 8-9-сынып оқушылары қол күресінен күш сынасты. - **Үстел теннисі.** Шараға 7-сынып оқушылары	 Фотосуреттер саны Басылымдар саны Тоғызқұмалақ, асық атуға қатысушылар Шахматқа қатысушылар Үстел теннисіне қатысушылар Қол күрес, ләңгі тебуге қатысушылар Футбол, волейбол қатысушылары Баннер (3*4	а) 5(әр іс-шара бойынша) 4 5 сынып оқушылары 6 сынып оқушылары 7 сынып оқушылары 8-9 сынып оқушылары 10-11 сынып оқушылары 1	 40 4 5 сынып оқушылары 6 сынып оқушылары 7 сынып оқушылары 8-9 сынып оқушылары 10-11 сынып оқушылары 1	Ең көп ләңгіні көтерген ойыншы жеңімпаз Нурдаулет Рахметов ұпай санымен алға шығып, 1-орынды иеленді. Ал 2-орынға Қоныс Ақмұрат ие болды. 3-орынды Бекзат Өмірбек қанжығаға байлады. Шахмат жарыс қорытындысы бойынша Рамазан Амангелді 1-орын алды. 2-орынға Әділ Бекболат ие болды. Ал 3-орынды Алтыбай Мухтади иеленді. Ұлттық ойындарды дәріптеу мақсатында өткен тоғызқұмалақшылар жарысында Жібек Ерсайын 1-орынға ие болды. 2-орын Азиза Тулепке бұйырды. Ал Жасмин Амирова жүлделі 3-орынды иеленді. Қол күресінен

					қатысты. - **Волейбол.** Жарысқа 5 - 11-сынып оқушылары қатысты. - **Шағын футбол.** Оған 10-11-сынып оқушылары қатысты.	өлшемі) Хаттама Видео Бағдарлама *(ЖАО – мен келісілген)* Ойын ережесі *(ЖАО – мен келісілген)* Пікір Сыйлықтарды беру-қабылдау актісі	1(әр іс-шара бойынша) 1(әр іс-шара бойынша) 1(әр іс-шара бойынша) 1(әр іс-шара бойынша) 10(әр іс-шара бойынша) 1(әр іс-шара бойынша)	8 8 8 8 80 8	Тахир Жұмажан 1-орынды иеленді. 2-орынды Али Сағындық алса, 3-орынға Даулет Сакенов ие болды. Үстел теннисінен сынға түскендер арасынан Ясмина Ұзақбай 1-орынды қанжығаға байлады. 2-орынды Мәди Наби Мәди алды, ал 3-орынға Абилмансур Жолболды ие болды. 10 - 11-сынып оқушылары арасында өткен волейболдан жарыс олимпиадалық жүйе бойынша өткізілді. Нәтижесінде М. Әуезов атындағы №20 жалпы білім беретін орта мектебі 1-орынға ие болды. Ал "И. Жанболатова атындағы №15 мектеп-гимназиясы 2-орынды иеленді. 3-орынды №9

									жалпы білім беретін орта мектебі қанжығаға байлады. Шағын футболдан жарыс қорытындысы бойынша: Жүлделі 1-орынды Ақтау қаласындағы №14 мектеп иеленсе, 2 орынды №21 мектеп иеленді, ал жүлделі 3 орынды №13 мектеп қанжығаға байлады.
	Маңғыстау облысы мемлекеттік жалпы білім беру ұйымдарының оқушылары арасында пікірсайыс лигасы ұйымдастырылады	5 қараша 2024 жыл	Оқушылар сарайы 17ш/а	83	- Пікірсайыс турнирі 9 – 11 сынып оқушылары арасында өтті. - Жеңімпаз атанған 3 команда мен үздік спикерлер дипломдар және сыйлықтармен марапатталды. - Әлеуметтік желіге 2 материал, 1 видео жарияланды.	Аудан мектептері Қала мектептері 5 аудан, 2 қала оқушылары арасында пікірсайыс саны Облыстық пікірсайыс Қатысушылар тізімі Фотосуреттер	5 2 1 1 1 (әр іс-шара бойынша) 5 (әр іс-	5 2 1 1 1 5	Оқушылар екі айналым бойынша бақ сынады. Алғашқы айналымда қатысушылар іріктелсе, екінші айналым негізгі ойындарға бағытталды. Үздік командалар ширек финал, жартылай финал және финалда сынға түсті. Әділқазылар алқасының шешімімен 1-орынды Мұнайлы

						саны	шара бойынша)		ауданынан “МИКС” фракциясы алды. 2-орынға Ақтау қаласының “Renaissance үшін” фракциясы ие болды. Ал 3-орын Мұнайлы ауданынан келген “ Жалын of light” фракциясына бұйырды. Сонымен қатар “Үздік спикер” номинациясына Асел Ауғанбай лайықты деп танылды.
						Басылымдар саны	3	3	
						Қатысушылар саны	83	83	
						Хаттама	1	1	
						Видео	1	1	
						Бағдарлама *(ЖАО – мен келісілген)*	1	1	
						5 аудан, 2 қала оқушылары арасында пікірсайыс ойын ережесі *(ЖАО – мен келісілген)*	1	1	
						Облыстық пікірсайыс ойын ережесі *(ЖАО – мен келісілген)*	1	1	
						Пікір	5 (әр іс-шара бойынша)	5	
						Сыйлықтарды беру-қабылдау	1 (әр іс-шара	1	

						актісі Афиша	бойынша) 2	 2	
	Мектепшілік 5-6 сынып оқушылары арасында хордан жарыс					Фотосуреттер саны Басылымдар саны Қатысушылар саны Көрермен саны Хаттама Видео Бағдарлама (ЖАО – мен келісілген) Сыйлықтарды беру-қабылдау актісі	5 5 400 200 1 1 1 1	5 5 400 200 1 1 1 1	
Жасөспірімнің және ата-ананың әлеуметтік жауапкершілігін арттыруғ	Жасөспірімдер арасындағы әлеуметтік жағымсыз құбылыстар (суицид, қаржылай алаяқтық,	Қазан – қараша айлары аралығы 2024 жыл	Онлайн/ Facebook, Instagram, whats app, telegram, tik-tok әлеуметтік желі парақшалар	5000	- Жоба аясында 3 постер 2 тілде әлеуметтік желіге жарияланды. - 5 видеоролик сценарийі дайындалды.	Видеоролик саны(ұзақтығы 1 мин аспайтын)*(ЖАО – мен келісілген)* Сценарий *(ЖАО – мен келісілген)*	Кемінде 5 5	5 5	Жасөспірімдерді әлеуметтік жағымсыз құбылыстардан арылту мақсатында «Шешім әрқашан бар!» (суицид), «Ата-ана баланың "Есірткі

а бағытталған кешенді ақпараттық жұмыстарды көрсету және насихаттау	нашақорлық пен есірткіге тәуелділік, буллинг және кибербуллинг, зорлық-зомбылық) жөнінде ақпараттындыруға бағытталған кешенді ақпараттық жұмысты (видео-фото, типографиялық материалдар дайындау) және жалпыхалықтық науқанды ұйымдастыру		ы			Әр видеоролик қаралымы, адам Әлеуметтік желілерге таратылған ақпараттық афишалар (тақырыптары: суицид, қаржылай аялақтылық, нашақорлық пен есірткіге тәуекелділік, буллинг,кибербуллинг,зорлық-зомбылық, ерте жаста босану,жыныстық тиіспеушілік) Типографиялық афишалар тиражы Афишаларды беру-қабылдау	5000 (4000 – оқушылар, 1000 – ата аналар, Маңғыстау облысы бойынша) 6 (екі тілде) 500 1	5000 6 (екі тілде) 1000 1	жасырушы” болып істейтінін қалай біле алады?» (нашақорлық пен есірткіге тәуелділік), «Қылмыс жазасыз қалмайды!» (буллинг және кибербуллинг, зорлық-зомбылық) тақырыптары бойынша афиша постер шығарылды.

						актісі			
	Аймақтағы ата-аналардың әлеуметтік жауапкершілігін арттыру мақсатында оқушылар арасында сауалнама жүргізу, талдау нәтижесінде ата аналармен ақпараттық түсіндірме шараларын ұйымдастыру	Қазан – қараша айы 2024 жыл	Әлеуметтік желі	4022	- Қатысқан оқушылар: 7, 8, 9, 10 сынып оқушылары. - Маңғыстау облысы бойынша сауалнамаға қатысқан оқушы саны – 4022. - Сауалнама нәтижесінде 1 кездесу өткізілді. - Кездесуге 1 республикалық спикер тартылды.	Сауалнама *(ЖАО – мен келісілген)* Сауалнама толтырушылар саны Талдау нәтижесі Кездесу саны Қатысушы ата аналар Фотосуреттер саны Басылымдар саны	1 500 1 1 50 5 2	1 500 1 1 50 5 2	Сауалнама тақырыбы: Маңғыстау облысы бойынша құқықбұзушылықтың алдын алу. Сауалнама нәтижесі бойынша талдау жасалынып, ата-аналар отбасылық психолог Ержан Мырзабаевпен кездесті.
Аймақтағы белгілі спортшыларды, қоғамдық пікір көшбасшыларын, зиянды әдеттена рылған «кейіпкерлерді»,	Маңғыстау облысындағы қоғамдық ұйымдар мен қоғам белсенділерін тарта отырып, профилактикалық рейд ұйымдастырылады	Қыркүйек – қараша айлары 2024 жыл	Оффлайн, Маңғыстау облысы	1000	- 1 профилактикалық рейд жүргізілді - 10 жасөспірімге түсіндірме жұмыстары жүргізілді.	Профилактикалық рейд саны фотосуреттер саны Видео Басылымдар саны	10 5(әр іс-шара бойынша) 1 (әр іс-шара бойынша) 2	10 50 10 2	Оқушылар арасындағы құқықбұзушылықтың алдын алу бойынша оқушыларға өткізілген профилактикалық түсіндірме жұмыстарының кестесі жасақталды. Кестеге сәйкес, №14 жалпы білім беретін мектеп –

қоғамдық ұйымдарды тарта отырып кездесулер, профилактикалық рейдтер ұйымдастыру						Хаттама Кесте Рейд барысында түсіндірме жұмыс жүргізілген оқушылар саны Тізім	1 (әр іс-шара бойынша) 10 Кемінде 1000 1	10 10 1000 10	100 бала, №23 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, Қартбай Бекжанов атындағы №10 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, С.Қондыбай атындағы №22 мектеп гимназия – 100 бала, №9 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, Исатай Сүйеубаев атындағы №8 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, №6 жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, №16 Саламат Мұқашев атындағы жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, №20 Мұхтар Әуезов атындағы жалпы білім беретін мектеп – 100 бала, Төлеген Айтбергенұлы №19 мектеп гимназия – 100 бала. Жалпы

									саны 1000 оқушыға профилактикалық рейд ұйымдастырылды.
	Аймақтағы белгілі спортшыларды, қоғамдық пікір көшбасшыларын, зиянды әдеттен арылған «кейіпкерлерді» тарта отырып, 5-11 сынып оқушыларына арналған кемінде 3 мотивациялық кездесу ұйымдастырылады	Қараша айы бойы 2024 жыл	№20 жалпы орта білім беретін мектеп, №29 Ф.Оңғарсынова атындағы мектеп, шығыс 2/а, Хан шахар салтанат сарайы	150	- Республикалық 1 спикер педагог тренер Ержан Мырзабаев шакырылды. - Өңірлік 2 спикер әнші, актриса Асылтас Аяп пен халықаралық дәрежедегі дзюдо төрешісі, жас батыр спорт мектебінің басшысы Жомарт Қобланов шакырылды. - Әлеуметтік желіге 10 пост салынды. - Сайтқа 3 сұхбат берілді.	Республикалық спикер Аймақтық спикер саны Қатысушы оқушылар саны Әрбір шарадан фотосуреттер саны Әлеуметтік желіге пост саны 4 сайтқа мақала саны Сұқбат Облыстық жаналықтар репортажын сұқбат Кері байланыс саны Қанағаттану деңгейі	1(резюме) 2(резюме) 150 5 10 6 3 1 50 85 %	1 2 150 5 10 6 3 1 50 95 %	Оқушылар отбасы құндылығы, бақытты отбасының үлгісі, сау қарым-қатынас, саналы отбасы құру және ата-ана мен бала қарым-қатынасы бойынша біраз мәліметтер алды. Республикалық педагог-психолог тренерден бөлек халықаралық дәрежедегі дзюдо төрешісі, Жас батыр спорт мектебінің басшысымен кездесу өтті. Арнайы шақыртылған білікті тренерлер, сертификатталған мамандар теориялық және практикалық негізде өз тәжірибелерімен бөлісті.

						Бағдарлама *(ЖАО – мен келісілген)* Тізім	3 3	3 3	
Шарт талаптарына сәйкес жоба нәтижелерінің қорытынды жария презентациясы	Жобаның іске асырылуын ақпараттық жария ету мақсатында әлеуметтік желігематериал жарияланады				-	Сұхбат саны Жариялымдар саны «Маңғыстау» облыстық телеарнасы – жаналыктар репортажы «Ақтау» қалалық телеарнасы – жаңалықтар репортажы «Mangystauzhastary.kz» сайты – қысқаша материал «Lada.kz» ақпараттық сайты – қысқаша материал «Mangystaumedia.kz» ақпараттық сайты – қысқаша	1 77 2 2 5 2 5		

						материал				
						«Маңғыстау» облыстық газеті – мақала	1			
						«Огни Маңғыстау» облыстық газеті – мақала	1			
						@Mangystau.news инстаграм парақшасы – пост	2			
						@7_zhurt инстаграм парақша – пост	15			
						ZhetiZhurt Фейсбук парақшасына – пост	15			
						@7_zhurt инстаграм парақша – видеоролик	4			
						Zheti Zhurt парақшасына – видеоролик	4			
						Маңғыстау жастары Фейсбук	2			

						парақшасы – пост @caspiantodaykz инстаграм парақшасы – пост Маңғыстау облысының білім басқармасы Фейсбук парақшасы – пост https://umcdo.edu.kz/kz/ сайты – қысқаша материал	 2 10 5		
Шарт талаптарына сәйкес жобаның орындалу барысы туралы ақпараттық жұмыс	Гранттық жоба аяқталғаннан кейін қорытынды отырыс өткізіледі				-	Отырыс саны Қатысушылар саны Қатысушылар тізімі Басылымдар саны Фотосуреттер саны	1 25 1 2 2		

Жоспарланған нәтижелердің алынған нәтижелерге сәйкестігі/егер бар болса, жоспардан ауытқудың негіздемесі: жоспардан ауытқулар жоқ, барлық іс-шаралар толық көлемде орындалды

Әлеуметтік жобаның әлеуметтік-экономикалық әсерін көрсететін кестені толтырыңыз

	Индикатор	Өлшем бірлігі	Жоспарланған деңгейі	Нақты деңгейі
1.	Тікелей бенефициарлардың саны	адам	5503	7635

2.	Жанама бенефициарлардың саны (БАҚ-та жарықтандыру есебінен)	адам	25000	25000
3.	Штаттық қызметкерлердің саны	адам	3	3
4.	Тартылған мамандардың саны	адам	-	-
5.	Қамтылған ҮЕҰ саны	ұйым	3	3
6.	Гранттың жалпы сомасынан еңбекақы төлеу қоры	теңге	2 080 000	2 080 000
7.	Салықтар (тек штаттық қызметкерлердің ӘС, ӘА, МӘМС)	теңге	267 488	267 488
8.	Экономикаға қосқан үлесі (тауарлар мен қызметтерді сатып алу)	теңге	6 644 512	6 644 512
9.	Әлеуметтік жоба серіктестерінің саны (заңды және/немесе жеке тұлғалар)	ұйым/адам	17	17

2. Мақсатқа жету (фактілерді сипаттау және мақсатқа жету туралы дәлелдерді көрсету): Жоба алдына қойылған мақсат – *Құқық бұзушылық* жасауға итермелейтін себептер мен жағдайларды анықтау, белгілі спортшыларды, қоғамдық пікір көшбасшыларын, зиянды әдеттен арылған «кейіпкерлерді» тарта отырып шаралар өткізу, кәмелетке толмаған балалардың ата-аналарымен қарым-қатынас орнату, жасөспірімдердің өмірі мен денсаулығын сақтау. Аймақтағы жалпы білім беру ұйымдарындағы 5-11 сынып оқушыларының 5%-ын құқық бұзушылықтың алдын алу бағытындағы жұмысқа тарту. 2024 жылдың тамыз – қараша аралығында бұл мақсатқа қол жеткізілді, себебі:

- Маңғыстау облысындағы мемлекеттік жалпы білім беру ұйымдарының 5-11 сынып оқушыларына арналған 1 зияткерлік (50 қатысушы), 1 қоғамдық (600 қатысушы), 8 спорттық іс-шара (3220 қатысушы), 1 пікірсайыс лигасы (84 қатысушы) ұйымдастырылды. Қатысушы оқушылар саны – 3954.
- Аймақтағы белгілі спортшыларды, қоғамдық пікір көшбасшыларын, зиянды әдеттен арылған «кейіпкерлерді» тарта отырып, 5-11 сынып аралығындағы оқушыларына арналған кемінде 3 мотивациялық кездесу өтті. Жиынға жобаның инновациясы ретінде 1 республикалық танымал спикер, 2 аймақтық спикер шақырылды. Қатысушы жастар саны – 310.
- Жасөспірімдер арасындағы әлеуметтік жағымсыз құбылыстардың алдын алу мақсатында (Facebook, Instagram, whats app, telegram, tik-tok) әлеуметтік желілерде ұзақтығы кемінде 1 минуттан аспайтын 5 видеоролик және ақпараттық афиша дайындалып, шығарылды.
- Әлеуметтік желі арқылы мектеп оқушылары арасында әлімжеттік пен бопсалаудың алдын алу, құқықбұзушылықты болдырмау бойынша жасырын сауалнама жүргізіледі. Сауалнама толтырушылар саны – 4022.
- Жоба аясында 3 постер 2 тілде әлеуметтік желіге жарияланды. Тақырыптары: «Шешім әрқашан бар!» (суицид), «Ата-ана баланың “Есірткі жасырушы” болып істейтінін қалай біле алады?» (нашақорлық пен есірткіге тәуелділік), «Қылмыс жазасыз қалмайды!» (буллинг және кибербуллинг, зорлық-зомбылық). 10 мектепке 100 данадан 1000 дана парақ мектеп оқушыларына таратылды.
- Маңғыстау облысындағы қоғамдық ұйымдар мен қоғам белсенділерін тарта отырып, 10 профилактикалық рейд жүргізілді – 1000 қатысушы.

- Аймақтағы ата-аналардың әлеуметтік жауапкершілігін арттыру мақсатында 1 кездесу ұйымдастырылды – 50 қатысушы.

3. Әлеуметтік жобаның аяқталуы және/немесе іске асырылуы барысында болған әлеуметтік және басқа да өзгерістерді өлшеу

Құқық бұзушылық жасауға итермелейтін себептер мен жағдайларды анықтау, белгілі спортшыларды, қоғамдық пікір көшбасшыларын, зиянды әдеттен арылған «кейіпкерлерді» тарта отырып шаралар өткізу, кәмелетке толмаған балалардың ата-аналарымен қарым-қатынас орнату, жасөспірімдердің өмірі мен денсаулығын сақтау мақсатында 3 мотивациялық кездесу, 1 ата-аналармен кездесу жүргізілді. Аймақтағы жалпы білім беру ұйымдарындағы 5-11 сынып оқушыларының 5%-ы құқық бұзушылықтың алдын алу бағытында жұмысқа тартылды.

4. Әлеуметтік жобаға қатысушылар бөлінісінде статистикалық ақпарат (бағдарламалық аралық есепті ұсыну кезінде):

1) Гендерлік көрсеткіш:

Жобаға қатысушылардың саны барлығы	Ерлер	Әйелдер
7635	3651	3984

2) Санаттар бойынша әлеуметтік дәрежесі:

Жобаға қатысушылардың саны барлығы	Балалар (оның ішінде мүгедек балалар)	Жастар	Мемлекеттік қызметкерлер	Бюджеттік ұйымдар жұмысшылары	Мүгедектігі бар тұлғалар	Егде жастағы адамдар (50 жастан жоғары), оның ішінде	Жұмыссыздар	Қоғамдық ұйымдардың өкілдері	Бизнес-сектор өкілдері	Басқа санаттар
7635	5936	1690	3	2	-	-	-	3	1	-

3)Жас көрсеткіші:

Жобаға қатысушылардың саны барлығы	13-16 жас	17-22 жас	23-27 жас	28-32 жас	33-45 жас	46-58 жас	59 жас және одан жоғары
7635	7106	520	1	1	7	-	-

5. Әлеуметтік жобаның нәтижелері:

1) Көрсетілген нысаналы топтар әлеуметтік жобаны іске асыру барысында алған нақты нәтижелер (сандық көрсеткіштерді көрсете отырып, сапалық өзгерістерді сипаттай отырып):

Көрсетілген нысаналы топтар әлеуметтік жобаны іске асыру барысында айтарлықтай нәтижелерге қол жеткізді. Маңғыстау облысының 10-11 сынып оқушылары арасында ұйымдастырылған "IQ" зияткерлік ойынына 10 мектептен 50 оқушы қатысты. Үздік үш команда анықталып, жеңімпаздар марапатталды, әлеуметтік желіде 3 материал мен 2 видео жарияланды. Сонымен қатар, "Спортқа бізбен бірге" спорттық ойындарына 3320-дан астам оқушы қатысты, оның ішінде асық ату, ләңгі тебу, шахмат, тоғызқұмалақ, қол күресі, үстел теннисі, волейбол және шағын футбол жарыстары өткізілді. Оқушылар арасында пікірсайыс турниріне 84 адам қатысты, жеңімпаздар дипломдармен марапатталды. Әлеуметтік жағымсыз құбылыстарға қарсы кешенді ақпараттық жұмыстар жүргізіліп, 3 постер мен 1000 дана ақпараттық парақ таратылды. Профилактикалық рейдтер мен мотивациялық кездесулер де өткізілді, нәтижесінде 1000 оқушы қамтылды.

2) жобаны іске асыру барысында шешілуге тиісті проблемаға жобаның ұзақ мерзімді ықпалы (жобадан туындаған осы немесе өзге саладағы болжамды оң/жағымсыз өзгерістерді негіздеу):

Жобаның ұзақ мерзімді ықпалы білім беру мен әлеуметтік мәселелерге қатысты бірнеше маңызды оң өзгерістерді әкелді. Жасөспірімдер арасында зияткерлік, спорттық және мәдени іс-шараларды ұйымдастыру, ұлттық құндылықтарды дәріптеу және салауатты өмір салтын насихаттау арқылы олардың дүниетанымы кеңейді, ұжымдық жұмыс дағдылары мен шығармашылық әлеуеті артты. Әсіресе, «IQ» зияткерлік ойыны мен спорттық жарыстар жасөспірімдердің зияткерлік қабілеттерін дамытуға, салауатты өмір салтына ынталандыруға септігін тигізді. Сонымен қатар, әлеуметтік жағымсыз құбылыстарға қарсы бағытталған ақпараттық науқандар мен профилактикалық рейдтер ата-аналардың және оқушылардың құқықбұзушылыққа қарсы жауапкершілігін арттыруға ықпал етті. Бұл шаралар аймақтағы әлеуметтік жағдайды жақсартуға, жасөспірімдер арасында әлеуметтік қауіпсіздік деңгейін көтеруге бағытталған тұрақты өзгерістерді іске асыруға мүмкіндік береді.

3) Іске асырылған жобаның әлеуметтік-экономикалық әсері:

Жоба әлеуметтік және мәдени салада оң әсерін тигізіп, жасөспірімдер арасында жалпыадамзаттық құндылықтарды қалыптастыруға ықпал етті. «IQ» интеллектуалдық ойыны, спорттық жарыстар мен дебаттық турнирлер сияқты іс-шаралар қатысушылардың ой-өрісін кеңейтіп, командалық рухты дамытуға септігін тигізіп, ұлттық мәдениет пен дәстүрлерге деген құрметті нығайтты. Жас ұрпақты мәдени және спорттық шараларға белсене қатыстыру олардың әлеуметтік белсенділігі мен жеке тұлғалық дамуына оң әсер етті.

Жоба сонымен қатар жасөспірімдер мен олардың ата-аналары арасында әлеуметтік жауапкершілікті арттырды. Әлеуметтік мәселелер, оның ішінде есірткіге тәуелділік, буллинг және зорлық-зомбылық сияқты мәселелер бойынша ақпараттық-насихаттық шаралар мен профилактикалық рейдтер өткізу арқылы халықтың хабардарлығын арттырды, сонымен қатар мектеп оқушылары мен олардың отбасылары арасындағы қарым-қатынасты жақсартуға және қоғамдағы әлеуметтік байланыстарды нығайтуға үлес қосты.

Танымал спортшылар мен қоғамдық тұлғалармен өткізілген мотивациялық кездесулер жастардың өмірлік оң бағдарларын қалыптастыруға және денсаулықты сақтау мен жеке жетістікке жетуге деген ұмтылысты арттыруға ықпал етті. Бұл шаралар әлеуметтік бірлікті нығайтуға және аймақты дамытуға белсене қатысатын белсенді азаматтарды қалыптастыруға оң әсерін тигізді.

6. Әлеуметтік жобаны іске асыруға қолдау көрсеткен серіктестердің (бар болса), билік органдарының, құрылымдардың үлесін талдау: оларды тарту қаншалықты қажет болды, бұл әлеуметтік жобаны қалай күшейтті, қандай сабақтар алынды, өзара іс-қимылды қалай жалғастыру жоспарлануда?

<u>Әлеуметтік жобаның серіктестері</u>

Жобаны іске асыруға тікелей қатысатын, қызметі жобаның нәтижелеріне әсер етуі мүмкін ұйымдар. Серіктестерге логистика, тамақтану, жол жүру және т.б. бойынша қызмет көрсететін жеткізушілер кірмейді.

Ұйымның атауы/ Серіктестің ТАӘ	Жоюадағы рөлі	Ұйымның, серіктестің байланыстары	Ескерту

Мемлекеттік гранттардың басым бағыттарының тізбесіне енгізу үшін ұсыныстар:

№	Мемлекеттік грант саласы	Мемлекеттік гранттың ұсынылатын басым бағыты	Грантты іске асыру шешуі тиіс мәселенің қысқаша сипаттамасы	Қаржыландыру көлемі (мың теңге)	Грант түрі	Күтілетін нәтиже

Мемлекеттік органдар үшін әлеуметтік жобаны іске асыру қорытындылары бойынша <u>нақты практикалық ұсынымдарды</u> көрсетіңіз.

Мемлектетік органдар	Ұсынымдар	Әзірленген ұсынымдарды жіберу туралы хаттың нөмірі мен күні *(қосымшалары бар хаттардың көшірмелері осы есеппен бірге ұсынылуы керек)*

Есеп беттерінің жалпы саны: 22 бет

Грант алушы:
Төраға Мұратхан Ж.З.
Толтыру күні ____________
Мөрдің орны